

ACC. N:R. M. 10787:1-6.

Landskap: Småland Upptecknat av: Ingvar Jonsson
Härad: Allbo Adress: Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Aron Andreasson, f.d. hem-äg.
Uppteckningsår: 1948 Född år 1870 i Ryssby, Kron.l.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Innehåller uppteskning från västra delen av Vislanda socken:

När den nya tiden kom till bygden, sidorna 1--6.

Lu F 59.

Skriv endast på denna sida!

När den nya tiden kom till bygden.

Herr Andreasson berättar här om en del förändringar, som skett under hans tid som bonde och en del annat också. Han flyttade från Ryssby till Vislanda vid tjugo års ålder. Här ägde han först Tubbaremma en kort tid och sedan Kyllers- hylte till i början på 1930-talet. Uppteckningen gäller alltså för Kyllershylte och dess grannskap i Vislanda.

Det var tämligen enstaka gårdar där nere så något bya- lag har inte förekommit. Gilleslag har man dock där som annorstädes. Det bestod av Ekenäs, Tubbaremma, Tubbamåla, Röshult och Kyllershylte. Det gäller ännu, att åtminstone vid bröllop och begravning måste man bjuda alla, som bo på de gårdarna.

Förbättringar av jordens skötsel skedde så smått. Någon som särskilt gick i spetsen var där inte precis. Min svär- far, som hade Kyllershylte förut, låg i mycke och dikade och odlade mossar, men det hade de börjat på med redan på 70-talet, fast i mindre skala. På 80-talet dikade de ut flera småsjöar däromkring, för att förbättra gräsväxten i dem. Först höll man auktion på gräset där, men sedan delade man upp dem, så att var och en fick sin lott.

ACC. N:R M.10787:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

Man slådde ju också stora områden naturhöst eller äng då, och det var först ett gott stycke in på 1900-talet, man började att lägga ut sådant till ~~äng~~ bete. Detta hängde ju samman med att man började så igen mer på åkrarna. Att så klöver på åkrarna började de väl så smått med redan ~~innan~~ ^{innan} jag kom hit till Vislanda men i större utsträckning förekom det inte förrän långt senare. Vete började de att så lite redan på 90-talet, men rätt länge därefter hade man övervägande korn, till att baka av. Först jag var bonde körde alla jorden med oxar eller kor. De som hade hästar, och de voro inte många, använde dem endast för lättare körslor. Sen började oxarna att försvinna mer och mer och ersättas med hästar. Jag sålde mina sista oxar 1921, men det fanns många, som körde med oxar senare också. Tröskverk började man använda redan på 80-talet. De första drog de för hand, men sedan började de på med vandring, som kördes med dragare. Rågen plejlade man dock i det längsta. Sedan började man med särskilda rågröskor. Motordrivna helrensande tröskor hade man inte här förrän det kom en och annan på 1920-talet.

ACC. N:R M.10787:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

På 1880 och 90-talen var ~~här~~^{det} en massa folk här, som reste till Amerika. Det var hela familjer, som utvandrade då, men främst var det ju ungdommen, som gav sig iväg. Här var ju massor med torp i skogarna på varenda gård, och där var överallt stora barnkullar. Dessa hade ingen möjlighet att få sin försörjning här hemma. Det högsta en dräng kunde få var 125 kronor för hela året och maten. Daglönare hade 50 öre om dagen, och folk fanns det så gott om, så de kunde inte få sysselsättning, ty även på bondgårdarna var det gott om barn och ungdom på de flesta ställen. Enda möjligheten, som fanns, så var det att ge sig av till Amerika. Det var också många stugor och torp, som blevo öde redan på 90-talet.

Under min första bonde tid var det i stort sett naturahushållning, ty det blev ingenting att sälja. Mjök blev det inte mycket mer på gårdarna än som gick åt, ty de fodrade djuren dåligt. Man slaktade en ko på hösten, som man saltade ner och likaledes en stor gris till jul. Sedan fick det räcka hela året till sovel. På 90-talet började man dock med att tjänstefolket skulle ha endast kontant lön. Den förste, som satte upp affär vid Vislanda station, var

Jonas Bengtsson, men redan på 80-talet var där tre affärer. Jonas Bengtsson började med ~~sin~~ affär strax efter järnvägen blivit dragen fram här från Malmö. Men redan förut fanns det efter vad jag hört en, som hette Lindgren och ^{sall} bodde i Kolabotten i Moshult, som hade lite handel, så att de gingo dit och köpte snus, salt och sill och lite annat smått, som man var tvungen till att köpa. Tyger och sådant köpte man inte mycket förrän in på 1900-talet, ty de spann och väde i hemmen det mesta de behövde förut. Det var endast till högtidskläderna man köpte tyg, och det var riktigt kläde. Men sedan under det första världskriget och därefter började man ju mer och mer att köpa allting färdigt till kläder.

Att rödfärga husen hade man börjat med före min tid. Men taken på boningdhusen voro allmänt täckta med torv och näver till på 90-talet. Då började man på en del ställen att täcka om med spån eller papp. 1892 lades det första tegeltaket på . Det var enkupigt uppsalategel, och det var en bonde i Mörhult som täckte sin stuga med det. Men det blev också det enda många år framåt. År 1910 påbörjades tillverkning av takpannor i Vislanda. Det första taket

ACC. N:R M.10787:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

dagen var det både män och kvinnor, och på tredje dagen bjödos endast kvinnorna. Då skulle de gå efter förningafaten. Ty förning skulle alla ha med sig. Man hade alltid en ostkaka eller sötost eller ibland vit gröt. Dessutom hade man vetekrans eller kringlor. Jag minns en, som hade sex kakor bröd med sig till en begravning. Det kunde också hända att de lämnade en fjärdedels kalv i förning. Nu har man aldrig mer än en förning, och det är inte alla, som ha någon. Kalasen gå ofta över på en dag, fast det är fortfarande rätt vanligt att kvinnorna bjudas dagen efter, också. Numera har man småbord, som gästerna få sitta vid. Maten sätter man fram på ett stort bord, dit de få gå fram och ta för sig.

De största förändringarna här ha skett under de båda världskrigen. Särskilt de sista åren har allting ju ändrat sig, så man känner knappast igen det, men nu har jag ju varit liksom ifrån det.